

TERMÍN: 24.08.2024

xx37894xx
Recenzia C
Michal Hudec
michal.hudec@veolia.com

Prosím nezasahujte do tejto tabuľky

RECENZENT/KA (meno a priezvisko, pozícia, inštitúcia): **Michal Hudec**
NÁZOV MATERIÁLU: **Revízia výdavkov a príjmov v sektore energetiky**

TYP VÝSTUPU*[1]: **analýza**

(pri spoločných výstupoch uviesť aj typy individuálnych vkladov):

ANALYTICKÝ ÚTVAR, REZORT: **MF SR - Útvar hodnoty za peniaze**AUTORI/KY: **Ján Mykhalchyk Hradický, Valentín Lužák, Patrik Pružinský, Emma Paulínyová, Róbert Sabovčík a Martin Šinka pod vedením Martina Haluša**

SPOLUAUTORI/KY: MF SR - Inštitút finančnej politiky - Kristián Rigasz ; - ; - ; -

RECENZNÝ FORMÁT*[2]: **2****PRIPOMIENKY:**

P.č	Pripomienka sa vzťahuje k (strana, odsek):	Text pripomienky*[3]	Odôvodnenie pripomienky	Vysporiadanie sa s pripomienkou*[4]
1	Str. 8 – všeobecne k zhrnutiu	Pre lepšiu prehľadnosť: rámcové rozdelenie celkového balíka výdavkov (nakoľko ide o tri úplne iné kategórie výdavkov, pričom v manažérskom zhrnutí nie je opísaná ich váha v rámci celkového balíka). Plus doplnenie	Zvýšenie prehľadnosti základných záverov	Pripomienka čiastočne akceptovaná: Rozdelenie príjmov a výdavkov a úsporný potenciál doplnený do perexu.

		„jednou vetou“, aká je celková potenciálna úspora (nett efekt?), ktorú možno na základe revízie dosiahnuť (je to spomenuté neskôr v štúdiu, ale pre prehľadnosť sa javí ako vhodné to uviesť v rámci identifikácie hodnotených súm výdavkov / príjmov).		Komplexnejšie rozdelenie na príjmy a výdavky vrátane celkového potenciálu opatrení obsahuje strana 7.
2	Str. 11, ods. 3 + followup str. 15 + followup str. 16	<p>Chýba jasné zdôvodnenie, prečo tak tomu je. Plus na to nadväzujú aj pripomienky k ďalším častiam, ktoré sa týkajú témy strategických zásob plynu (je to výlučne manažérske rozhodnutie SPP/štátu vs. je to regulácia?), konkrétne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - str. 15, predposledný ods. - str. 15 – veta v poslednom ods.: „Zásoby SPP vytvárajú pozitívne externality aj pre iných dodávateľov a ich spotrebiteľov, napr. v podobe nižších trhových cien plynu (vdďaka lepšej stabilite na trhu)“ - str. 16 – veta: Žiadny iný dodávateľ plynu nemá povinnosť skladovať zásoby plynu s cieľom zvyšovať energetickú bezpečnosť. 	<p>Štát dnes prostredníctvom SPP znáša náklad, ktorý analýza navrhuje rovnomerne rozdeliť medzi viacerých dodávateľov. Avšak treba zdôrazniť, že ide o manažérske (slobodné) rozhodnutie SPP, nie úlohu vyplývajúcu z regulačného rámca. Alternatívne - treba možno vhodnejšie reflektovať iniciatívu EÚ (a na ňu nadväzujúcu legislatívu) v otázke skladovania minimálnych objemov plynu v kontexte vypuknutia vojny na Ukrajine. V neposlednom rade, štandard bezpečnosti dodávok pre domácnosti drží nie SPP, ale SPP-distribúcia, ktorá má náklad zohľadnený v distribučných tarífach (náklad znášajú koncoví odberatelia plynu bez ohľadu na to, kto je ich dodávateľom plynu).</p> <p>Žltou označená veta je tendenčným konštatovaním, ktoré nie je v analýze nikde argumentačne zdôvodnené.</p> <p>Veta označená zelenou je fakticky nesprávnym tvrdením. Každý dodávateľ má povinnosť nejakým spôsobom (sklad je len jeden</p>	<p>Pripomienka akceptovaná: Prepísaný posledný odsek na relevantnej strane, ktorý zdôrazňuje rozdiel medzi štandardom bezpečnosti dodávok a zásobami SPP a zároveň spomína ciele naplnenia zásobníkov.</p>

			z možných nástrojov, ďalším je napr. diverzifikačný kontrakt, prenesenie zodpovednosti na zmluvnom základe na iného dodávateľa a pod.) zabezpečovať štandard bezpečnosti (okrem už spomenutého držania štandardu pre tých odberateľov, za ktorých drží štandard SPP-D)	
3	Str. 12, ods. 3	Potreba vysporiadať sa s negatívnou externalitou návrhu: zvýšená koncentrácia trhu (zníženie konkurencie medzi dodávateľmi tak celkovo)	Doplnenie komplexnejšieho pohľadu	Pripomienka čiastočne akceptovaná: Doplnený konkrétnejší opis rozdeľovania obstarávaní na menšie časti. V prípade rozdelenia do viacerých menších obstarávaní, ktoré umožňujú aj zapojenie menších dodávateľov sa nedomnievame, že dôjde k zmene koncentrácie na trhu.
4	Str. 13, hore	Veta: „Rozdelenie do viacerých obstarávaní zároveň umožňuje zapojiť sa do VO aj menším dodávateľom, ktorí by neboli schopní dodať energie pre všetky orgány, no sú schopní pokryť jedno alebo viacero z čiastkových centrálnych obstarávaní.“	Vyžltená časť vety je nekorektný úsudok. Ak to autori tvrdia, mali by zdôvodniť, na základe čoho vzniká prípadná neschopnosť menších dodávateľov dodať energie pre všetky orgány.	Pripomienka akceptovaná: Rozvinutý opis a odkaz na prílohu 2, ktorá opisuje bariéry vstupu do VO pre menších dodávateľov.

5	Str. 14	Veta - korektnosť záveru môže byť sporná: „Na druhej strane, obstarávanie MV SR dosiahlo jednotkovú cenu podobnú malým odberateľom, keďže neprebiehala pomocou aukcie, negarantovala konečný odber a stanovovala cenu skrz koeficient nad rámec trhových cien namiesto stabilnej hranice (príloha 2).“	Z tohto, čo autori uvádzajú, sa zdá, že predmetom súťaže bol aditív nad cenu denného trhu (cena DT vstupuje ako nezávislá premenná). Pred tým spomínaní malí odberatelia majú produkt naviazaný na forwardový produkt (+ aditív, ktorý je alebo nemusí byť regulovaný). Korektnejší záver by bolo modelovanie aditívu a takto sa jedine dá povedať, či bolo obstarávanie efektívne alebo nie.	Pripomienka čiastočne akceptovaná: Doplnený jasnejší opis VO MV SR. Cena bola stanovená na základe priemeru baseload futures na PXE nie denného trhu, problémom obstarávania je tak konkrétne forma akou bola cena určovaná ako aj zvolenie rámcovej zmluvy.
6	Str. 14	Veta – nepresne zovšeobecňujúce tvrdenie: „Dodávky elektriny fungujú na základe dlhodobých kontraktov a elektrinu nemožno uchovávať, kupovať ju teda treba na konkrétny čas a objem (tak ako na úrovni spotrebiteľa, tak aj na úrovni dodávateľa).“	Závisí od toho, čo preferuje odberateľ. Z hľadiska zdrojovania portfólia to je buď: (a) zdrojovanie na spote, (b) zdrojovanie base forward + diagram. V oboch prípadoch môže byť taktiež iný náklad na odchýlku (z povahy obchodnej stratégie).	Pripomienka akceptovaná: Upravená veta lepšie reflektuje obchodné stratégie.
7	Str. 19, ods. 2	Pri vymenovaní kompetencií je vhodné doplniť aj nové kompetencie, ktoré úradu pribudli pri novelizácii energetických zákonov v prvej polovici r. 2024.	Ide o významný nárast kompetencií (a teda aj náročnosti úloh úradu); najmä prechod štátneho dozoru z SOI na ÚRSO.	Pripomienka akceptovaná: Doplnená zmienka o najnovšom rozšírení kompetencií.

8	Str. 19, posledný ods. + graf 8	Na zváženie je vymenovanie konkrétneho zoznamu krajín, kde je financovanie regulátora ako zabezpečené. Uvádza sa len číselná štatistika a potom ako doplňujúca info sú uvedené len niektoré príklady krajín.	Zvýšenie prehľadnosti / informačnej hodnoty.	Pripomienka čiastočne akceptovaná: Do poznámky doplnené krajiny financujúce RÚ zo štátneho rozpočtu, špecifikovať rozdelenie medzi zmiešaným a plne príspevkovým financovaním sa pre závery kapitoly nejaví ako nutné.
9	Str. 20, 21 – obsah možných riešení	Návrh financovania ÚRSO len odberateľmi elektriny (alt. Odberateľmi elektriny aj plynu) nedôvodne pozitívne diskriminuje napr. odberateľov tepla z CZT, odberateľov pitnej vody z verejných vodovodov, odberateľov povrchovej vody pre energetické účely. Úrad vykonáva cenovú a vecnú reguláciu v štyroch sieťových odvetviach (elektrina, plyn, teplo, voda) a vykonáva tak činnosti v záujme odberateľov služieb vo všetkých týchto odvetviach.	Problematické body odporúčania: <ul style="list-style-type: none"> - krížové dotácie skupín odberateľov služieb naprieč rôznymi sieťovými odvetviami - pri výbere poplatkov v ELEKTRO nevyužitie role OKTE (ak by sa vyberal poplatok za OM cez dodávateľov, tak alt. cez OKTE by bolo možné vyberať poplatky od všetkých užívateľov sústav, teda nielen poplatok za OM, ale aj za OOM – pokrytie celej množiny užívateľov sústav, nie iba väčšiny). OKTE je navyše štátny subjekt, nie súkromný. 	Pripomienka čiastočne akceptovaná: Doplnená zmienka o OKTE.

10	Str. 23, posledný ods.	Chýba porovnanie voči jednorazovému nákladu, ktorý súvisí s integráciou úradov (konsolidácia nájmu, sťahovanie, rebranding, dokup softvérových licencií pre jedno spoločné IT riešenie, odpis nákladov na investície, ktoré sa stanú obsolentnými a pod.)	Vhodnejšie modelovanie celkového nett prínosu (v nejakom prvom, napr. 5/10-ročnom období).	Pripomienka čiastočne akceptovaná: Doplnená veta v texte o jednorazových nákladoch. Vypracovanie komplexnejšieho odhadu nákladov na zlučovanie by malo byť súčasťou analýzy, ktorá bude zahrnutá v implementačnom pláne revízie.
11	Str. 31 a nasledujúce (vrátane relevantnej obsahovej prílohy č. 5 od str. 81)	Na zváženie: vyňať túto kapitolu do samostatnej / špecifickej prílohy.	Ide o špecifickú tému, daný výdavok spadá do budúcich projekcií. Na zváženie je osamostatniť túto kapitolu napr. do prílohy (s revíziou výdavkov, ktoré možno optimalizovať bezprostredne, téma výstavby NJZ priamo nesúvisí).	Pripomienka neakceptovaná: Kapitola o NJZ podobne ako kapitoly o EOSA či NJF obsahujú analýzy výdavkov s dlhodobým horizontom potenciálnych úspor. Vzhľadom na aktuálnosť témy (uznesenie vlády z mája 2024 o NJZ) a potenciálne veľmi vysoké finančné náklady má kapitola

				v revízii opodstatnené miesto.
12	Str. 42, začiatok	Na zváženie: upresniť / preformulovať vetu: „Výdavky na podporu elektriny z obnoviteľných zdrojov dosahujú približne 6 miliónov eur ročne, podporu OZE však vie zabezpečiť trh.“	<p>Upresniť, o akú formu podpory ide. V tarife TPS tvorí väčšinu nákladu podpora elektriny z OZE, takže 6 mil. eur za rok je extrémne podhodnotený odhad, ak berieme do úvahy štandardné roky (len za obdobie 2022-23 nemá štatistika reálnu výpovednú hodnotu).</p> <p>K schopnosti trhu zabezpečiť podporu OZE: V akom zmysle (ak je trhová cena / cena vykupovanej elektriny vysoko, doplatok sa tak či tak nevypláca veľkej časti / väčšine zdrojov OZE – tu je potrebné však zdôrazniť, že ide o zdroje, ktoré v systéme podpory už sú, nové zdroje, ktoré má štát záujem v budúcnosti eventuálne podporovať, budú mať zrejme inú LCOE, od ktorej sa odvíja podpora). Navyše EK pri nových štátnych pomociach berie ako nevyhnutný predpoklad aj kritériá taxonómie a súčasne budúce štátne podpory de facto musia obsahovať prvok contract-for-difference, takže v situáciách, kedy podporované zdroje dokáže „udržiavať“ trh, štát na podpore nestráca. Podpora s CfD tak nie je pre výdavky štátu tak riziková ako doterajšia podpora cez feed-in-tariff bez CfD.</p>	<p>Pripomienka čiastočne akceptovaná: Formulácia upravená aby bolo jasnejšie, že ide o záruky pôvodu, ktoré by spotrebiteľia mali nakupovať aj bez štátnej podpory. Čiastočný výpadok príjmov pre OZE spojený s predpokladaným poklesom hodnoty záruk pôvodu (keďže už nebudú poskytovať daňové úľavy) nenavrhuje kompenzovať.</p>

13	Str. 42, veta	Veta – na zváženie, či ju nevypustiť: „Vďaka vysokým cenám počas energetickej krízy výrobcovia z OZE značne stúpili príjmy bez ekvivalentného nárastu nákladov a výrobcovia z OZE profitovali z neočakávaných ziskov (windfall profits).“	Štáty EÚ (aj SR) mali možnosť implementovať odvod z windfall profits. V podmienkach SR nebol tento mechanizmus implementovaný efektívnym spôsobom; nie je teda zodpovednosť výrobcov elektriny z podporovaných zdrojov, že nadmerne profitovali, ale zodpovednosť štátu, že nedokázal efektívnym spôsobom využiť príležitosť a nástroje, ktoré mal k dispozícii.	Pripomienka akceptovaná: Veta doplnená o kontext pokračujúcej nepriamej podpory z oslobodení aj v tejto situácii mimoriadnych ziskov.
14	Str. 46, veta	Veta – doplnenie ext. odkazu: „Tieto domácnosti sú ohrozené energetickou chudobou už v súčasnosti...“	Na zváženie - externý odkaz na Koncepciu, ktorú vláda SR prijala na vedomie na začiatku roka 2023. Vid' napr.: https://www.urso.gov.sk/navrh-koncepcie-schvaleny/ Prípadne je vhodné aj doplnenie odkazu na závery nadrezortnej pracovnej skupiny k energetickej chudobe (dokument nadväzuje na schválenú koncepciu o energetickej chudobe): https://www.urso.gov.sk/data/files/702_zavery-nps-k-teme-energetickej-chudoby.pdf	Pripomienka akceptovaná: Doplnený odkaz na závery pracovnej skupiny.
15	Str. 54, veta	Veta – doplnenie širšieho kontextu: „Prax ukazuje, že tieto príjmy sú využívané na pokrytie investičných i bežných výdavkov, ktoré bezprostredne nesúvisia s kompenzáciou negatívnych dopadov blízkosti jadrovej elektrárne.“	Bolo by vhodné preskúmať aj celkové pozitívne externality tejto dane na región (rozvoj občianskej infraštruktúry, podpora cestovného ruchu, a pod., plus potenciálny vplyv na verejnú akceptáciu jadra – či je toto vôbec	Pripomienka čiastočne akceptovaná: Doplnený odsek odkazujúci na prieskum pre SE o akceptácii jadrovej

			<p>v podmienkach SR téma alebo nie) - či sú a či je možné ich kvantifikovať.</p>	<p>energetiky. S ohľadom na vplyv dane na rozvoj regiónu, kapitola popisuje pozitívny vplyv na dotknuté obce ako neodôvodnený a diskriminačný voči obciam v blízkosti iných (napr. priemyselných) inštalácií, ktoré obdobnú podporu nedostávajú. Z toho dôvodu nepovažujeme za nutné zameriavať sa na dopady týchto financií na rozvoj dotknutých obcí.</p>
16	Str. 73, posledný ods.	Vysvetliť, príp. opraviť interpretáciu.	<p>Nedodržanie účinníka je štandardnou súčasťou regulovaných cien prístupu do DS a distribúcie elektriny. Prekročenie účinníka sa neaplikuje len pre odberateľov elektriny v domácnosti, inak je štandardnou súčasťou platby za služby distribúcie (ktoré dodávateľ 1:1 refaktúruje v rámci združenej dodávky). Vid' § 24 ods. 13 v spojení s poslednou vetou § 23 ods. 21 vyhlášky ÚRSO č. 154/2024 Z. z. (vyhláška o cenovej regulácii elektro).</p>	<p>Pripomienka akceptovaná: Doplnená dovysvetľujúca veta. Bod vyplynul z konverzácií s dodávateľmi, niektoré verejné inštitúcie podľa ich skúseností požadujú od dodávateľov</p>

				prevzatie zodpovednosti za nedodržanie účinníka.
17	Str. 89, predposledný ods.	Na zváženie viac rozviť a vysporiadať sa s problémami: (a) možná krížová dotácia elektrina x plyn (b) logika a obsah „plynárenskej TPS“	Zdôvodnenie obsahuje samotná pripomienka z povahy veci. K logike TPS – financuje sa ňou de facto: výroba podporovanej elektriny, výkup podporovanej elektriny, činnosť organizátora trhu s elektrinou – ani jeden komponent priamo či nepriamo nesúvisí s plynom.	Pripomienka akceptovaná: Doplnené o vysvetlenie opierajúce sa o zdieľanie zodpovednosti za znižovanie emisií a podporu OZE.
18	Str. 89, posledný ods.	Na zváženie: reformulácia téz súvisiacich s elektrifikáciou vykurovania (tepelné čerpadlá v domácnostiach).	Pri celkovom investičnom náklade na TČ (rádovo v tisíckach eur za samotné TČ, plus náklad na úpravu systému vykurovania, dodanie a montáž TČ) - naozaj by bolo cca 20 eur ročne motivačných? Súčasne, ak štúdia predpokladá týmto a podobnými tézami elektrifikáciu výroby tepla (vrátane vykurovania na úrovni samostatne vykurovaných domácností), ide o pomerne smelé tvrdenie s ohľadom na reálne možnosti elektrifikácie sektora výroby tepla (účinnosť TČ v závislosti od geografickej lokality, energetické parametre nehnuteľnosti, najmä zateplenie, dostatočná kapacita v elektrizačnej sústave a pod.). Súčasne téza opomína negatívnu externalitu na strane tých domácností, ktoré z nejakých	Pripomienka čiastočne akceptovaná: Zmiernená formulácia o podpore tepelných čerpadiel.

			dôvodov TČ nebudú využívať, súčasne kúria plynom a iní, ktorí sa od plynu odpoja, im vyvolajú zvýšený náklad na služby distribúcie plynu.	
--	--	--	---	--

CELKOVÉ HODNOTENIE (recenzent/ka vyplní túto časť po vysporiadaní sa s pripomienkami analytickou jednotkou):

Predložená analýza obsahuje komplexný prehľad možných opatrení, ktoré je realistické uviesť do praxe v krátkodobom horizonte a implementáciou ktorých možno dosiahnuť úsporu nákladov krytých z verejných zdrojov (resp. zo štátneho rozpočtu). Autori analýzy pozitívne dopady na verejné výdavky pri jednotlivých možných opatreniach kvantifikujú.

Z hľadiska vysporiadania sa s pripomienkami: analytická jednotka sa zaoberala každou z formulovaných pripomienok, pričom v dodatočnej úprave textu ich čiastočne alebo vo väčšej miere zohľadnila – podľa svojho uváženia. Miera zohľadnenia pripomienok a ich reflexia v upravenom znení textu analýzy je plne v kompetencii autorov štúdie; z tohto pohľadu možno považovať recenzné konanie za také, ktoré splnilo účel.

Celkovo, analýza je prepracovaným súborom odporúčaných možných krokov, ktoré dokážu reálne prispieť ku konsolidácii verejných výdavkov v oblasti energetiky. Štúdiu možno odporučiť na verejnú publikáciu ako analytický materiál prezentujúci stanoviská autorov.

[1] Výber medzi: 1. analýza (komplexný analytický materiál s návrhmi konkrétnych systémových opatrení); 2. komentár (rozsahovo menší analytický materiál venujúci sa konkrétnemu čiastkovému problému); 3. manuál (metodické usmernenie vyplývajúce z potreby zjednotenia procesov a postupov v konkrétnej oblasti).

[2] Formát 1 pre komentár/manuál (2 recenzenti bez povinného odborného workshopu); Formát 2 pre analýzu (3 recenzenti a povinný odborný workshop).

[3] Do tabuľky značiť pripomienky zásadného metodologického a obsahového charakteru (nie štylistické či gramatické opravy).

[4] Vyplní analytická jednotka: pripomienka bola akceptovaná / pripomienka nebola akceptovaná a zdôvodnenie / pripomienka bola čiastočne akceptovaná a zdôvodnenie.